

Phorncharoenwittaya School

คู่มือและแนวทางการดำเนินงาน งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ฝ่ายวิชาการ

โรงเรียนพรเจริญวิทยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ
สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีกระบวนการ ดังนี้

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา และคณะทำงาน
๒. ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น และเอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆ รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา จุดเน้น ความต้องการของ สถานศึกษา ผู้เรียน และชุมชน
๓. จัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ ส่วนนำ โครงสร้างหลักสูตร สถานศึกษา คำอธิบาย รายวิชา เกณฑ์การวัดและประเมินผล และเกณฑ์การจบการศึกษา
๔. ตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาโดยพิจารณาคุณภาพ ความถูกต้องและความเหมาะสม
๕. นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบ หากมีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการ ให้ นำข้อเสนอแนะไปพิจารณาปรับปรุงก่อนการอนุมัติใช้หลักสูตร
๖. จัดทำเป็นประกาศหรือคำสั่งเรื่องให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ลงนาม หรือผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ลงนาม
๗. ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนดโครงสร้างรายวิชา และออกแบบหน่วยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย
๘. วิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร ดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ เพื่อนำผลจากการติดตามมาใช้เป็นข้อมูลพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ และมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

ในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร เริ่มต้นมาจากความต้องการของสังคมและชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้หลักสูตรเป็นสื่อในการพัฒนาคน ดังนั้นการสร้างหลักสูตรจึงต้องมีการดำเนินการเป็นกระบวนการ (นิรมล ศตวุฒิ และคณะ, ๒๕๔๖: ๑๑)

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยขั้นตอน ซึ่งต้องทำให้สำเร็จตามลำดับ เพื่อให้โครงการพัฒนาหลักสูตรมีความสมบูรณ์ งานที่ต้องทำในแต่ละขั้นตอนมีความหลากหลาย แต่มีกำหนดผลที่แน่นอนเอาไว้ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องและเป็นวัฏจักรมากกว่าจะเป็นกิจกรรมที่ทำต่อกันเป็นเส้นตรง เป็นกิจกรรมที่เป็นพลวัตรมากกว่าจะเป็นกิจกรรมที่คงที่ ซึ่ง นิรมล ศตวุฒิ (๒๕๔๓, ๒๐ - ๒๓) ได้สรุปกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังภาพ

ขั้นตอนการร่างหลักสูตร (ขั้นที่ ๑ - ๔)

ขั้นที่ ๑ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ ผู้เรียน สังคม และเนื้อหาความรู้ การวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษา และจิตวิทยาการเรียนรู้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดของนักปรัชญาและนักจิตวิทยา แล้วนำแนวคิดเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน มีจุดประสงค์เพื่อพิจารณาความต้องการของผู้เรียนและพัฒนาหลักสูตรให้สนองตอบความต้องการเหล่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคม เพื่อศึกษาสภาพสังคมในปัจจุบันและอนาคตทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม ระบบครอบครัว ค่านิยมของสังคม รวมถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคมแล้วนำมาพัฒนาหลักสูตรที่เตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะไปดำรงชีวิตและปฏิบัติในสังคมนั้น

การวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ เพื่อศึกษาลักษณะธรรมชาติของเนื้อหาความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิทยาการเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรที่ประกอบด้วยเนื้อหาความรู้ที่ทันสมัย

ขั้นที่ ๒ กำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นการนำข้อมูลพื้นฐานที่วิเคราะห์และรวบรวมได้ในขั้นที่ ๑ มาเป็นแนวคิดและตัวชี้้นำในการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรในหลักการ และกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนจบหลักสูตรในจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่าจะมีความรู้ ทักษะ แนวคิดอะไร มีเจตคติอย่างไร สามารถทำอะไรได้ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างไร

ขั้นที่ ๓ เลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์ในหลักสูตร

เลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์ที่ช่วยเอื้อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่คาดหวังไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หรือบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จัดทำโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยรายวิชา หรือหัวเรื่องของเนื้อหา และเวลาเรียน จัดทำคำอธิบายของเนื้อหาของแต่ละรายวิชา หรือแต่ละหัวเรื่อง

ขั้นที่ ๔ กำหนดแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแนวทางการประเมินหลักสูตร

การกำหนดแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการกำหนดวิธีการประเมินผลพร้อมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินได้ว่าผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่คาดหวังไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดแนวทางการประเมินหลักสูตร เป็นการกำหนดรูปแบบที่จะใช้ในการประเมินหลักสูตร หรือวิธีการที่จะใช้ในการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนหลังจากการร่างหลักสูตร (ขั้นที่ ๕ - ๘)

ขั้นที่ ๕ ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและปรับแก้ก่อนนำไปใช้ เป็นขั้นที่นำหลักสูตรที่ร่างเสร็จแล้วไปตรวจสอบ ซึ่งมีวิธีการตรวจสอบได้หลายวิธี เช่น การใช้รูปแบบการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร การตรวจสอบกับลักษณะของหลักสูตรที่ดี การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญหรือคณะกรรมการ หรือวิเคราะห์แต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรเพื่อพิจารณาความเหมาะสม เป็นต้น แล้วนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรให้ดีขึ้น เตรียมพร้อมที่จะนำไปใช้

ขั้นที่ ๖ นำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นที่นำหลักสูตรที่ตรวจสอบคุณภาพและแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ที่มั่นใจว่าได้มีการใช้หลักสูตรอย่างเหมาะสม เช่น วางแผนการสอน ทดสอบก่อนเรียน จัดการเรียนการสอนและบริหารหลักสูตร ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน เป็นต้น

ขั้นที่ ๗ ประเมินหลักสูตร เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ทุกขั้นตอน แล้วนำผลจากการประเมินมาพิจารณาร่วมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพื่อตัดสินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร และนำผลการประเมินมาปรับปรุงประสิทธิภาพของหลักสูตร

ขั้นที่ ๘ ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เป็นการนำผลการประเมินหลักสูตรมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ในกรณีผลการประเมินพบข้อบกพร่องหรือปัญหาอุปสรรคในส่วนปลีกย่อย ผู้พัฒนาหลักสูตรจะดำเนินการปรับปรุง

หลักสูตร หากพบข้อบกพร่องหรือปัญหาอุปสรรคในประเด็นใหญ่ ซึ่งจะต้องเปลี่ยนโครงสร้างของหลักสูตรก็จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

วงจรมคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming Cycle - PDCA)

วงจรมคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming Cycle - PDCA) เป็นวงจรมที่พัฒนามาจากวงจรมที่คิดค้นโดยวอลท์เตอร์ ชิวนฮาร์ท (Walter Shewhart) ผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงจรมอุตสาหกรรม และต่อมามวงจรมนี้เริ่มรู้จักกันมากขึ้นเมื่อ เอ็ดวาร์ด เดมมิ่ง (W.Edwards Deming) ปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพ ได้เผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงานของพนักงานภายในโรงงานให้ดียิ่งขึ้น และช่วยค้นหาอุปสรรคในแต่ละขั้นตอนการผลิตโดยพนักงานเอง จนวงจรมนี้เป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อว่า “วงจรมเดมมิ่ง” ต่อมาพบว่า แนวคิดในการใช้วงจรม PDCA นั้น สามารถนำมาใช้ได้กับทุกกิจกรรม จึงทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก โดยใช้อักษรนำของศัพท์ภาษาอังกฤษ มาเป็นตัวย่อ คือ PDCA ดังนี้

P: Plan หมายถึง วางแผน

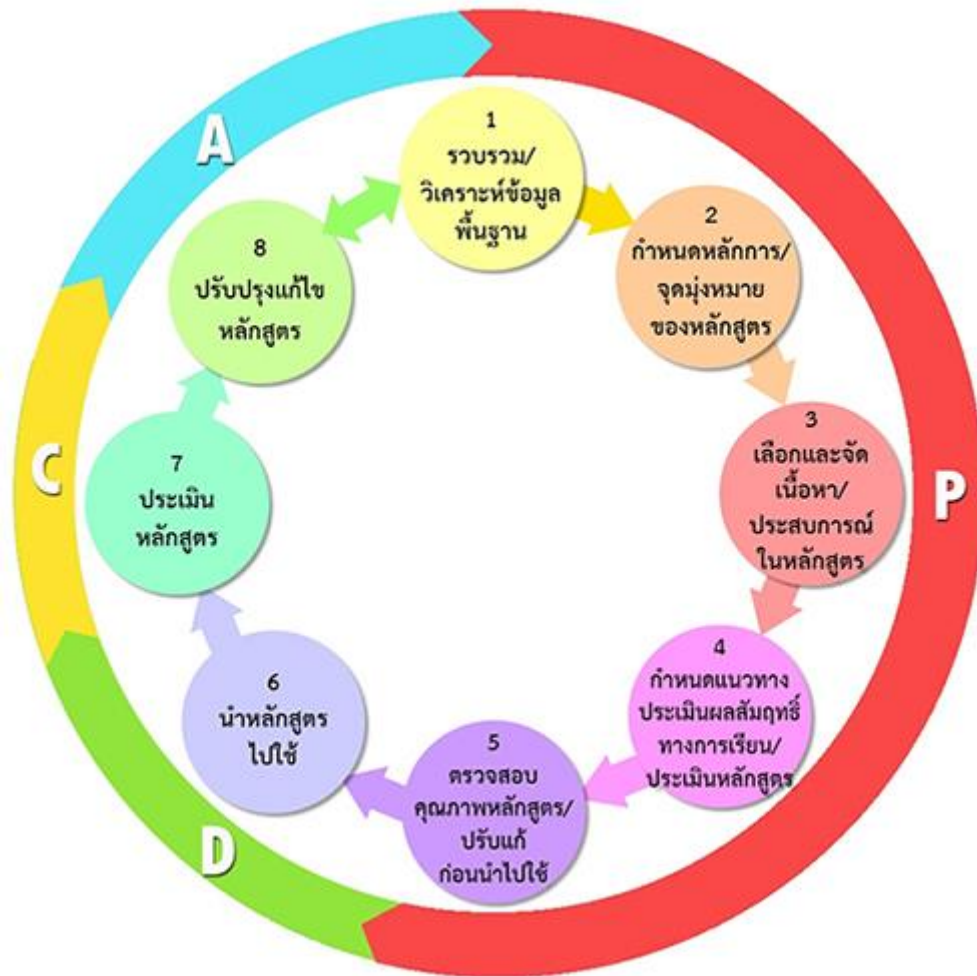
D: Do หมายถึง ปฏิบัติตามแผน

C: Check หมายถึง ตรวจสอบ/ประเมินผลและนำผลประเมินมาวิเคราะห์

A: Action หมายถึง ปรับปรุงแก้ไขดำเนินการให้เหมาะสมตามผลการประเมิน

การเปรียบเทียบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรกับวงจรมคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming Cycle - PDCA)

จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ๘ ขั้นตอน ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับวงจรมคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming Cycle - PDCA) จะเห็นได้ว่า การดำเนินการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร มีลักษณะการดำเนินงานใกล้เคียงกับการดำเนินงานตามวงจรมคุณภาพของเดมมิ่ง ดังแผนภาพ

การเปรียบเทียบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรกับวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming Cycle - PDCA)

ตารางการเปรียบเทียบ

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร กับ วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming Cycle - PDCA)

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร	วงจรคุณภาพ (Deming Cycle - PDCA)
<u>ขั้นตอนการร่างหลักสูตร (ขั้นที่ 1 - 4)</u> ขั้นที่ 1 รวบรวม/วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 กำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขั้นที่ 3 เลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์ในหลักสูตร ขั้นที่ 4 กำหนดแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแนวทางการประเมินหลักสูตร <u>ขั้นตอนหลังจากการร่างหลักสูตร</u> ขั้นที่ 5 ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและปรับแก้ก่อนนำไปใช้	P : Plan = วางแผน
<u>ขั้นตอนหลังจากการร่างหลักสูตร</u> ขั้นที่ 6 นำหลักสูตรไปใช้	D : Do = ปฏิบัติตามแผน
<u>ขั้นตอนหลังจากการร่างหลักสูตร</u> ขั้นที่ 7 ประเมินหลักสูตร	C : Check = ตรวจสอบ/ ประเมินผลและนำผลประเมินมาวิเคราะห์
<u>ขั้นตอนหลังจากการร่างหลักสูตร</u> ขั้นที่ 8 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร	A : Action = ปรับปรุงแก้ไขดำเนินการให้เหมาะสมตามผลการประเมิน

จากการเปรียบเทียบการดำเนินการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรกับการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรจะมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษาได้ จะต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนกระบวนการ ซึ่งต้องทำให้สำเร็จตามลำดับ และสามารถตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอนกระบวนการ หากพบข้อบกพร่อง ก็จะไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานอีกครั้ง เช่นเดียวกับการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง เช่น การประกันคุณภาพ การดำเนินงานประจำปีของหน่วยงานและสถานศึกษา เป็นต้น

อ้างอิง :

นิรมล ศตวุฒิ. (๒๕๔๓). การพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ. (๒๕๖๐). คู่มือการพัฒนาหลักสูตรสำหรับครู กศน.. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ลำปาง: บอยการพิมพ์.

แนวทางการนำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การนำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

๑. นำเป้าหมายและจุดเน้นไปใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร

สถานศึกษา (ระยะเวลาในการดำเนินการในระหว่างช่วงเดือนมีนาคม)

๒. การกำหนดสาระการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ดังนี้ (ระยะเวลาในการดำเนินการในระหว่างช่วงเดือนมีนาคม)

๒.๑ สอดแทรกในรายวิชาพื้นฐาน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีตัวชี้วัดระบุถึงความเป็นท้องถิ่น โดยอาจปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับสาระการเรียนรู้ ปรับปรุงหรือเลือกใช้สื่อการเรียนรู้บูรณาการในรายวิชาต่าง ๆ

๒.๒ กำหนดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม สถานศึกษาอาจกำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นรายวิชาเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะได้ โดยสถานศึกษากำหนดผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมที่เน้นเรื่องของท้องถิ่นขึ้นอยู่กับความพร้อมและบริบทของสถานศึกษา

๒.๓ กำหนดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยสถานศึกษาอาจกำหนดกิจกรรมตามความพร้อมและจุดเน้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หรือปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับท้องถิ่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยสถานศึกษากำหนดจุดประสงค์ขึ้นเอง ตามบริบทของสถานศึกษา

๓. การประเมินผลการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ดำเนินการดังนี้

๓.๑ กรณีสอดแทรกในรายวิชาพื้นฐาน ให้ประเมินตามตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้นั้น

๓.๒ กรณีที่จัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ให้ประเมินจากผลการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดขึ้น

๓.๓ กรณีที่เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความพร้อมและจุดเน้น ให้ประเมินจากจุดประสงค์ที่

สถานศึกษากำหนด

(ระยะเวลาในการดำเนินการในระหว่างช่วงเดือนกุมภาพันธ์ของปีถัดไป)

ความสำคัญ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีความสำคัญตามที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ และหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดความมุ่งหมายและหลักการ ตลอดจนแนวการจัดการศึกษาที่ เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ดังมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๗ ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จัก รักษาผลประโยชน์ ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วย ตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา ๒๓ การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละ ระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(๑) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่อง การจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(๓) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(๔) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(๕) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา ๒๔ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(๖) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษ ต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร ตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับ สภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของ ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

๒. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดจุดหมายที่เกี่ยวข้องกับ
สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ๒ ข้อ คือ

ข้อ ๔ มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการ
ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข้อ ๕ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิต
สาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

แนวทางการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน

ที่มาและความสำคัญของการนิเทศการสอน

ปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และวัฒนธรรมในประเทศทั่วโลก จากสภาพการณ์ดังกล่าวทำให้แต่ละประเทศต้องปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศให้ทันกับความเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านการศึกษา นับว่ามีความสำคัญเป็นลำดับแรก เนื่องจากอนาคตของชาติ อยู่บนพื้นฐานการศึกษาของคนในชาติ เช่นเดียวกับประเทศไทย รัฐบาลมีนโยบายที่จะปฏิรูปการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑) มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนในการจัดการศึกษาต้องตระหนักและดำเนินการจนบรรลุผลในที่สุด ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของคนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ให้เชื่อมโยงการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๓ ข้อ ๕ ให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ครูถือเป็นปัจจัย สำคัญ เนื่องจากครูเป็นผู้นำหลักสูตร สู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนและการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนขึ้นอยู่กับ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และเทคนิควิธีการของครูแต่ละคน โดยลักษณะที่แท้จริงของการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ยุ่งยากซับซ้อน และต้องการพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น อย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ ถึงแม้ว่าครูส่วนใหญ่จะมีความรู้ และประสบการณ์ทำการสอนมานานแล้วก็ตาม แต่สภาวะ ของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคนในสังคมโลก ดังนั้น ครูในฐานะที่เป็น ผู้พัฒนาคน จึงต้องพัฒนาตนเองให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อนำองค์ความรู้ไปจัดการเรียนรู้ให้ ก้าวหน้า และทันสมัยอยู่เสมอ การพัฒนาพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูนั้นอาจทำได้หลายวิธี แต่วิธีหนึ่งที่น่าจะส่งผล โดยตรงทำให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ กระบวนการนิเทศการสอน ดังที่ วัชรวิภา เลาเรียนดี (๒๕๕๓) กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษาที่มุ่ง ปรับปรุงกระบวนการสอน กระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน และส่งเสริมพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ ครูอย่างต่อเนื่องที่ส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอน ต้องอาศัยวิธีการ หลากหลายวิธี และวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเหลือครูให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเอง พัฒนางานการจัดการเรียนการสอนในวิชาชีพของตนเองได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน คือ การนิเทศการสอนด้วยวิธีการสังเกตการสอน ซึ่งกลี๊กแมนและคณะ (Glickman and others ๒๐๐๑) ได้ให้ความหมายของการสังเกตการสอนไว้ว่า เป็นการปฏิบัติในการบันทึก และการตัดสินผลจากการบันทึก ดังนั้น เมื่อมีการสังเกตการสอนก็ย่อมต้องมีการบันทึก รวบรวมข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต แปร ความหมายข้อมูลและแจ้งผลให้กับครูผู้รับการนิเทศทราบเพื่อการปรับปรุงพัฒนาที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของครู โรงเรียนพรเจริญวิทยาทระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนา พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูให้สามารถส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้บังเกิดผลการเรียนรู้ในที่สุด ดังนั้นโรงเรียนพรเจริญวิทยา จึงกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน จึงกำหนดแนวทางการพัฒนา

ครูเพื่อให้ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนด้วยวิธีการสังเกตการสอน

ขั้นตอนการดำเนินการนิเทศการสอนด้วยวิธีการสังเกตการสอน

ขั้นตอนการนิเทศด้วยวิธีการสังเกตการสอน

๑. ขั้นวางแผน/เตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศการสอนด้วยวิธีการสังเกตการสอน
๒. ขั้นการนิเทศการสอนด้วยวิธีการสังเกตการสอน
 - ๒.๑ การประชุมก่อนการสังเกตการสอน
 - ๒.๒ การสังเกตการสอนและเก็บรวบรวมข้อมูล
 - ๒.๓ การวิเคราะห์และการสะท้อนความคิดจากการปฏิบัติ
 - ๒.๔ การประชุมหลังการสังเกตการสอนเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ
๓. ขั้นประเมินผลการนิเทศการสอนด้วยวิธีการสังเกตการสอน